

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 27. avgusta 1856.

Nove žalostinke čez stare napake.

(Konec.)

Gospod Stecher, vodja v Bräunsdorfu na Saksonskem, je po zapovedi saksonske vlade, kako naj bi se izreja telet na višjo stopnjo s pridom povzdignila, te-leskušnje napravil: On odloči za poskušnjo šestero telet, dvoje jih spuša celih 8 tednov pod kravo, dvoje 4 tedne, dvoje pa le 14 dni. Poslednje dobivate po 14 dneh le z vodo zmešanega mleka in sená; unima dvé pa, ki ste bile 4 tedne pri sescu, je dajal dobrega mleka in dostojne druge klaje. Razložek med unima in tema teletama je spoznaval iz teže od dné do dné vedno bolj. Teleti, ki ste štiri tedne sesale, ste se v enem dnevu toliko poredile, kakor unih dvoje, ki ste pomešano mleko pîle v enem tednu. Perve ste se vsaki dan blizo za 3 funte poredile; od teh pa, ki ste le 14 dni sesale, se je eno v enem tednu za ravno toliko popravilo. Pa tudi uni dvé, ki ste celih 8 tednov sesale, ste zaostale za tistima, ki ste se 4 tedne pod kravo spušale, tako deleč, da je teh dvoje, ki ste bile po devet tednov stare, več tehtalo, kot unih dvoje, ki ste že po šestnajst tednov stare bile.

Nar pripravniši živež za teleta je mleko spod krave, katero se jim ne smé ne popolnoma ne deloma vzeti, da bolj spešno rastejo, dokler so pri sescu; takim, kar jih je za plemo odločenih, naj se po 4 do 6 tednov sesati dovoli. Če se teleta delj časa pri sescu pusté, se tudi pri kravah mlečne žile bolj odprejo, torej se tudi več mleka napravi.

Mleka z vodo zmešanega, v kateri se je senéni drob poparil, teletom piti dajati, če ga ravno nekteri gospodarji radi priporočajo, ni kaj dobro. Boljše je, če se teleta enačih pijač piti ne navadijo, ampak naj se jim ta čas, ko so še pri sescu, mleko piti dajé, katero ni z vodo poblojeno. Tem ložej se bodo odstavile, če se, ko še sesajo, mleka z moko oblojenega in pa dobre otave navadijo. Berž ko se tele odstavi, se mora tudi z vso skerbjo piti navaditi. Tega ga pa navadiš, če mu perst sesati daš in roko v golidi s pijačo deržiš. Od konca mu dajaj mlačne z mlekom zmešane vode piti, ktera naj je z reženo moko oblojena; pozneje vzemi pa namesti režene moke le otrobov; bo ravno tako dobro. Pokladaj mu otave večkrat, pa le po pičlem. Kdor svojo mlado živino stradati dá, ali ji kakor odraslim govedom le slabe piče poklada, kar se dandanašnji prav pogostoma nahaja, ta si bo zredil majhno in borno živinico, ki mu ne bo veliko koristila. Pravi abotnik je, kdor misli, da bo mlade goveda tudi z manj tečno klajo izredil, ker mu še nobenega dobička ne donaša. Le navaditi jih mora, da se jim piča poklada ravno ob tistih dobah, kakor odraslim govedom, ne pa jim pokladati slabeje piče, kar jim v rasti in izreji jako jako škoduje.

Pa tudi vsako tele, čeravno nima posebno očividnih napak, ni za plemo; telice naj se za rejo odberó le zdrave, krepke, čedne, od mladih, molznih in krotkih krav. Te lastnosti so posebno pri manjših kmetijah potrebne, kjer se krave tudi vpregajo. Pri molznih kravah ne gré samo na veliko mleka, ampak na dobroto njegovo gledati. Le od taci krav naj se telice za rejo pušajo, ki imajo dovelj in pa dobrega mleka.

Ravno s tako skerbjo se morajo tudi junčiki naj so za plemo ali za zarod odbirati. Njih matere naj so dobro molzne, čedne, mlade in krotke, ne smejo biti tako rekoč že po natori medle, ampak čverste, da bodo njih junčiki posebno dobri in pripravi za vprego in pitanje, in da bodo enake lastnosti ložej, ako se za biko pusté, v druge goveda zaplodili. Pred vsem se mora pa na to paziti, da se bik posebno dobro glajšta. Pri bikih se največkrat pri malih gospodarjih velike napake nahajajo, in naj večkrat so občinski biki vzrok, da krave po njih zaplojene niso veliko vredne. Če mora bik že od mladosti stradati, kar se po navadi tu in tam tudi dostikrat narajma, in če se o spušanji ravno tako slabo redí, ni tedaj čuda, da ob vso moč pride, oslabi in to slabost tudi v svoj zarod zaplodí.

Bik, dober za zarod, mora te le lastnosti imeti:

1. mora biti rojen od verle, na vse platí dobre krave,
2. lepe postave,
3. posebno krepkih in širokih pers, dolzega vratú, širocega križa, ravnega herbta, majhne glave, tancega in dolzega repa, in
4. krotek in prijazen.

Kakor je bilo že rečeno, se mora, kader se mlade goveda za plemo odberajo, posebno na prijaznost in krotkost živinčeta gledati, ker take goveda so, kakor nas skušnje učé, naj koristniše za molžo, vprego in pitanje. Take goveda so po navadi bolj krotke in učljive in gospodar jih z večim veseljem redí in v svoj prid obrača.

W. d. L. F. u. H.

Gospodarske skušnje.

Kako jamo za gnojnico napraviti.

Gospod V. Čebul v časniku štaj. km. družbe svetuje takole: Gnojnica — pravi Č. — pripomore gospodarju, da si napravi dosti in dobrega gnoja. Jez sem že pred tremi leti pri vseh svojih nogradih jame za gnojnico napraviti dal, globoke so po 5 do 6 čevljev; prostorne pa po 3 do 4 štirjaških čevljev. Stene so zidane, tla pa z ilovco dobro zatolčene. Po verhu so s stropnicami pokrite, na sredi imajo pokrove z železnimi rinkami, da se odpirajo. Amoniak se iz tega hranišča nikakor ne more zgubovati, posebno, če se jama večkrat s hudičevim oljem, v vodi raztopljenim vitrijolom in gipsom potresa.

S tako napravljeno gnojnico gnojim travnike, ali jo pa za kompost (mešani gnoj) rabim, s kompostom pa takole ravnam:

Napravim rušinj ter jih na kup pol čevlja visoko namečem, z gnojnico polijem, in nakidam na nje tudi pol čevlja visoko precej podelanega gnoja iz hleva, in ga z zemljo pokrijem in z gnojnico dobro polijem. Na to vižo ravnam toliko časa, dokler je kup 4 do 5 čevljev visok, ktere ga poleti vsakih 14 dni z gnojnico polivam; čez eno leto dam kup premetati in zopet na kup spraviti, s katerim ravno tako ravnam, kakor prvo leto, in mu še čez vse tudi nekoliko pepéla primešam.